

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра отоларингології

Силабус навчальної дисципліни
«Алергічні ураження верхніх дихальних шляхів та вуха»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити. Семестр: XI. 6 рік навчання.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра оториноларингології База КНП «МКЛ №11» ОМР, вул. Академіка Воробйова, 5, корпус №8, другий поверх База КНП «ООКЛ» ООР, вул. Академіка Заболотного, 32, 9 поверх База Університетської клініки, вул. Тіниста, 8, підвальне приміщення
Викладач (-і)	Пухлік Сергій Михайлович, д.мед.н, професор, завідувач кафедри Євчев Федір Дмитрович, д.мед.н, професор Доценти: к.мед.н. Богданов Кирило Георгійович, к.мед.н. Тітаренко Ольга Валентинівна Асистенти: к.мед.н. Тагунова Ірина Кимівна, к.мед.н. Чернишева Інна Едуардівна, к.мед.н. Дєдикова Ірина Володимирівна, к.мед.н. Добронравова Ірина Володимирівна, к.мед.н. Щелкунов Анатолій Петрович, к.мед.н. Андрєєв Олександр Вікторович, к.мед.н. , Колесніченко Володимир Володимирович, Євчева Ангеліна Федорівна, Щелкунов Олександр Анатолійович, Суворкіна Аліса Олександрівна
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Тітаренко Ольга Валентинівна, завуч кафедри 096-531-71-33, (048) 736-22-30, Дєдикова Ірина Володимирівна 095-194-41-23, (048) 750-01-72, Сергієнко Валентина Петрівна, старший лаборант кафедри 098-454-38-80, (048) 736-22-30 E-mail: olga.titarenko@onmedu.edu.ua , otit3333@gmail.com Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожної середи, з 9.00 до

	14.00 кожної суботи
--	---------------------

	Онлайн- консультації: з 16.00 до 18.00 кожної середи, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.
--	---

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Telegram, Viber(через створені у них групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – методи дослідження верхніх дихальних шляхів та вуха, етіологія, патогенез, загальна та специфічна діагностика алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха, методи лікування та реабілітації.

Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити: українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням), латинська мова та медична термінологія, медична біологія, медична та біологічна фізики, біологічна та біоорганічна хімія, анатомія людини, гістологія, цитологія та ембріологія, фізіологія, мікробіологія, вірусологія та імунологія, безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки, патоморфологія, патофізіологія, фармакологія, пропедевтика педіатрії, медична психологія, офтальмологія, неврологія, психіатрія, наркологія, дерматологія, венерологія, алергологія.

Постреквізити: педіатрія, внутрішня медицина, хірургія, акушерство і гінекологія, інфекційні хвороби, епідеміологія та принципи доказової медицини, онкологія та радіаційна медицина, травматологія і ортопедія, фтизіатрія, анестезіологія та інтенсивна терапія, екстрена та невідкладна медична допомога, гігієна та екологія, паліативна та хоспісна медицина, загальна практика (сімейна медицина).

Мета дисципліни: набуття здобувачем додаткових знань та оволодіння професійними компетентностями та навичками спостереження та ведення

хворих з алергічною патологією верхніх дихальних шляхів та вуха; навичками комунікації з врахуванням особливостей спілкування сімейного лікаря зі здоровою та хворою людиною.

Завдання дисципліни:

1. Формування вмінь та навичок комунікації з хворими на алергічну патологію верхніх дихальних шляхів та вуха.
2. Формування вмінь та навичок комунікації з хворим при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха.
3. Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, диференційної діагностики, складання плану інструментальних досліджень при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха.
4. Опанування вмінням визначати тактику реабілітації, ведення, лікування та профілактики при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати: сучасні концепції вітчизняної і зарубіжної теоретичної і практичної оториноларингології та алергології; класифікацію, клінічні прояви, ускладнення алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха; заходи проведення консервативного та специфічного лікування алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха; хірургічного лікування невідкладних станів при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха; загальні питання алергології, особливості специфічного алергологічного обстеження хворого з алергічними захворюваннями верхніх дихальних шляхів та вуха; особливості структури медичної карти хворого на алергічні захворювання верхніх дихальних шляхів та вуха.

Вміти: проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження ЛОР хворого з алергологічною патологією; діагностувати та надавати першу медичну допомогу при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха; вибрати тактику ведення хворого на алергічні захворювання верхніх дихальних шляхів та вуха залежності від ступеня тяжкості алергічного стану і коморбідних станів; діагностувати різноманітні запальні та незапальні процеси при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха, проводити між ними диференційну діагностику; вибрати відповідну комбіновану тактику лікування для уникнення ускладнень; оформити карту хворого на алергічні захворювання верхніх дихальних шляхів та вуха.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладена у формі практичних занять (30 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Методи навчання: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, огляд пацієнта, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах, тренувальні вправи з диференціальної діагностики алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Механізми розвитку алергічних реакцій. Типи алергічних реакцій. Медіатори алергії.

Тема 2. Алергени та фактори, що сприяють розвитку алергії.

Тема 3. Методи дослідження вуха, носа, приносових пазух, глотки, гортані, трахеї. Ендоскопічні методи дослідження ЛОР органів.

Тема 4. Семіотика, загальна лабораторна та специфічна алергодіагностика алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха.

Тема 5. Елімінація алергенів.

Тема 6. Фармакотерапія алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха

Тема 7. Специфічна імунотерапія алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха.

Тема 8. Атопічний дерматит шкіри зовнішнього слухового проходу.

Тема 9. Алергічний назофарингіт. Секреторний отит.

Тема 10. Алергічний риніт. Класифікація. Ускладнення. Лікування та фармакологічний контроль.

Тема 11. Хронічний риносинусит з поліпами.

Тема 12. Аспіринова тріада.

Тема 13. Псевдоалергічні стани в ЛОР практиці.

Тема 14. Ангіоневротичний набряк гортані.

Тема 15. Алергія на ліки в оториноларингології. Синдром Лайєлла. Анафілактичний шок.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Лекції з клінічної імунології та алергології для практичних лікарів (цикл лекцій - частина друга). – Львів. – 2014. – 622 с.

1. Пухлик Б.М. Поллиноз. – Вінниця, 2017. – 59 с.

2. Алергічний риніт. Практикум лікаря. Школа доказової медицини. За редакцією д.мед.н., професора Поповича В.І. – Київ. – 2020. – 47с.
3. Посібник до практичних занять з оториноларингології для викладання за кредитно-модульною системою: Навчальний посібник. / Мітін Ю.В., Науменко О.М., Дєєва Ю.В., Шевчук Ю.В., Островська О.О. К.: ВСВ «Медицина», 2015. 136 с.
4. Заболотний Д.І., Мітін Ю.В., Безшапочний С.Б., Дієва Ю.В. Оториноларингологія. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 460 с.
5. Яковлева О.О., Барало Р.П.: Клінічна фармакологія антигістамінних препаратів в лікуванні алергічних захворювань: навчальний посібник для студентів медвузів, лікарів-інтернів. – Вінниця, 2005. – 80 с.
6. Чоп'як В.В., Головін Р.Р., Насадюк Х.М. Контактний дерматит // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2008. - №5. – С.22-26.
7. Андрейчин М.А., Чоп'як В.В., Господарський І.Я. Клінічна імунологія та алергологія.- Тернопіль: Укрмедкнига. 2005.- 372 с.
8. Пухлік Б.М. Алергологія: посібник для медвузів. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 135 с.
9. Казмірчук В.Є., Ковальчук Л.В. Клінічна імунологія та алергологія.- Вінниця: НОВА КНИГА.-2006.-528с.
10. Наказ МОЗ України №916 від 30.12 2015 року «Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги медикаментозна алергія, включаючи анафілаксію».
11. «Алергічний риніт». Клінічна настанова рекомендована для впровадження в Україні розширеною нарадою державних експертів від 30 листопада 2017р. затверджена на розширеній нараді державних експертів у відповідності до Наказу МОЗ України №1422 від 29.12.2016 р. та Наказу МОЗ України №302 від 21.03.2017.
12. Клінічна імунологія та алергологія: Підручник / Г.М. Драннік, О.С. Прилуцький, Ю.І. Бажора та ін.; За ред. проф. Г.М. Дранніка. — К.: Здоров'я, 2006. — 888 с. — Бібліогр.: С. 885-886.
13. Алергологія. Підручник за редакцією д.мед.н., професора Кузнецової Л.В., Національна медична академія післядипломної підготовки імені П.Л.Щупика. – Київ, 2008. 295 с.

Додаткова література

1. Пухлік С.М. Аналіз протирецидивного лікування хворих на алергічні риніти, які ускладнюються поліпозним риносинуситом /С. М. Пухлік, В. В. Колесніченко, І.В. Дєдикова // Оториноларингологія. - Київ, 2019. - № 1-с (2).- С.83-84.

2. Безшапочний С.Б., Лобурець В.В. Сучасні аспекти риносинуситів // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2007. -№6. – С.43 – 48.
3. Диференційна діагностика алергії і псевдоалергії. Тактика Лікування: метод рекомендації / укл. В.Є. Казмірчук, Д.В. Плахотна. – К., 2004. – 21 с.
4. Гаєвський В.Ю. Клінічні та морфофункціональні особливості хворих на хронічний поліпозний риносинусит з рецидивуючим перебігом. – Львів, 2009. – 64 с
5. Герич О.М., Попович В.І., Рижик В.М. та ін. Комп'ютерно-томографічна динамічна оцінка ефективності лікування хворих на хронічний поліпозний риносинусит // Ринологія. – 2012. - №1. – С. 30-34.
6. Лупир А.В. Клініко-епідеміологічна характеристика контингенту обстежених хворих на поліпозний риносинусит // Журнал вушних, носових, і горлових хвороб. – 2011. - №5. – С. 8-16.
7. Ласиця О.Л., Ласиця Т.С., Недельська С.М. Алергологія дитячого віку: навчально-методичний посібник. – К.:Книга плюс, 2004. – 368 с.
8. Науменко О.М., Терещенко В.П., Ющенко В.П., Морфологічні аспекти лікування поліпозного риносинуситу // Здоров'я України (Пульмонологія. Алергологія, Риноларингологія: мед.газета). – 2012. - №2. – С. 52-53
9. Пухлік С.М. Поліпозний риносинусит // Клінічна Імунологія. Алергологія. Інфектологія. -2010. - №3. – С. 5-10.
10. Науменко О.М., Васильєв В.М., Дєєва Ю.В., Безшапочний С.Б. Невідкладна допомога в оториноларингології: навчальний посібник // Всеукраїнское специализированное издательство «Медицина». – 2017. – 144с.
11. Бабінець Л.С, Бездітко П.А., Пухлік С.М. та ін Сімейна медицина: у 3 кн.:підручник. Кн.3. Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики. – к., 2017. – 680 с.
12. Y.Mitin, Y.Deyeva, Y.Gomza, V. Didkovskiyetc. Otorhinolaryngology// Medicine, 2018. – 264p.
13. PukhlikS.M., TitarenkoO.V. Otorhinolaryngology// Odessa, 2011. – 172 p.
14. S.N.Kumar. Clinical Cases In Otolaryngology// Paperback, 2016. – 260p.
15. R.Pasha, J.S.Golub. Otolaryngology-Head and Neck Surgery : Clinical Reference Guid// Paperback, 2017. - 800 p.
17. A.Al-Qahtani, H.Haidar, A.Larem. Textbook of Clinical Otolaryngology// Hardback, 2020. - 1155 p.
18. Z.Mu, J.Fang. Practical Otorhinolaryngology, Head and Neck Surgery: Diagnosis and Treatment// Hardback, 2020. - 314 p.
19. P.W.Flint, B.H.Haughey, V.J.Lund, K.T.Robbins, J.R.Thomas, M.M.Lesperance, H.W.Francis. Cummings Otolaryngology: Head and Neck Surgery, 3-Volume Set// Format Hardback, 2020. - 3568 p.

20. Finkelman F.D., Khodun M.V., Streit R. Ige-independent systemic human anaphylaxis. *J Allergy Clin Immunol.* (2016) 137:1674–80.
21. Eguiluz-Gracia I, Testera-Montes A., Gonzalez M., Perez-Sanchez N., Arisa A., Salas M. et al. Safety and reproducibility of nasal allergen provocation. *Allergy.* (2019) 74:1125–34. doi: 10.1111/vse.13728
22. Jutel M., Agache I., Bonyny S., Berks A.V. , Calderon M., Canonica W, et al. International consensus on immunotherapy with allergens II: mechanisms, standardization and pharmacoeconomics. *J Allergy Clin Immunol* 2016; 137: 358 – 368.
23. Bousquet J, Heinzerling L, Bachert C, Papadopoulos NG, Bousquet PJ, Burney PG, et al. A practical guide to skin prick tests for allergies to aeroallergens. *Allergy.* (2012) 67:18–24. doi: 10.1111/j.1398-9995.2011.02728.x
24. Fokkens WJ, Lund VJ, Hopkins C, Hellings PW, Kern R, Reitsma S. European position on rhinosinusitis and nasal polyps. *Rhinology.* (2020) 58 (Suppl. S29): 1–464. doi: 10.4193/Rhin20.600

Інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua>– Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / AmericanMedicalAssociation
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk>– Британська медична асоціація
6. www.gmc-uk.org- *General Medical Council (GMC)*
7. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: Залік. Оцінюється за двобальною шкалою: оцінка «зараховано» виставляється здобувачу вищої освіти, який виконав навчальний план дисципліни, не має академічної заборгованості; рівень компетентності — високий (творчий); оцінка «не зараховано» виставляється здобувачу вищої освіти, який не виконав навчальний план дисципліни, має академічну заборгованість (середній бал нижче 3,0 та/або пропуски занять); рівень компетентності — низький (рецептивно-продуктивний).

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

14. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

- методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до заліку за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, що встановлені Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.